

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/170/2019
Identifikačné číslo spisu:	1610209996
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1610209996.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Q. X., bývajúcej v T., zastúpenej JUDr. Alojzom Baránikom, advokátom v Bratislave, Grösslingova 4, proti žalovanému R. A., bývajúcemu v Q., o zaplatenie 1 893,05 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Malacky pod sp.zn. 4 C 15/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2018, sp.zn. 3 Co 78/2017 a 16 Co 49/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok krajského súdu z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na súde 6. decembra 2010 domáhala voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia v sume 1 893,05 eur s 9 % úrokom z omeškania od 26. júna 2010 až do zaplatenia a náhrady trov konania. Svoj nárok odôvodnila tým, že so žalovaným uzavrela dňa 17. mája 2008 kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol skúter VON ROAD SUPERSTAR WJM150T-2 s príslušenstvom za kúpnu cenu 57 030 Sk, od ktorej dňa 3. decembra 2008 odstúpila zrušovacím prejavom došlým žalovanému predávajúcemu dňa 10. decembra 2008, a to pre výskyt tej istej vady 3x po sebe a pre neodstrániteľné ďalšie vady, pre ktoré vec nemohla riadne užívať, preto ho vrátila žalovanému ako predávajúcemu.

2. Žalovaný navrhol žalobu zamietnuť, lebo listom zo 6. augusta 2010 oznámil žalobkyni, že jej reklamáciu zamietla.

3. Okresný súd Malacky rozsudkom z 5. augusta 2015, č.k. 4 C 15/2011-190, uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1 893,05 eur s príslušenstvom z titulu vrátenia kúpnej ceny zo zrušenej kúpnej zmluvy z dôvodu platného odstúpenia od zmluvy v zmysle ustanovenia § 623 ods. 1 v spojení s ustanovením § 457 Občianskeho zákonníka, vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. Vyšiel zo zistenia, že žalobkyňa v dňoch 13. augusta 2008, 30. augusta 2008 a 29. septembra 2008 reklamovala vady na predmete kúpy (motocykel) a zároveň uplatnila odstúpenie od kúpnej zmluvy, čo potvrdila listom z 3. decembra 2008, ktorý bol žalovanému doručený 10. decembra 2008. Dospel k záveru, že zákonné podmienky pre odstúpenie od kúpnej zmluvy žalobkyňou dňa 3.

decembra 2008 boli splnené, jednak opätovným výskytom tej istej vady po sebe - uvoľňovanie prednej vidlice po predchádzajúcich dvoch opravách, a jednak nevybavením ostatnej reklamácie v lehote 30 dní, ktorú vybavil až 10. januára 2009, preto žalobe vyhovel.

4. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. septembra 2018, sp.zn. 3 Co 78/2017, na odvolanie žalovaného rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol, žalovanému priznal náhradu trov konania a zrušil uznesenie okresného súdu o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok. Na rozdiel od okresného súdu dospel k záveru, že pokiaľ žalobkyňou navrhovaný žalobný petit neobsahoval synalagmatický záväzok podľa § 457 Občianskeho zákonníka, bolo potrebné žalobu už len z tohto dôvodu (bez ďalšieho) zamietnuť; rozsah záväzku spočívajúci v odovzdaní veci nespočíval iba v odovzdaní veci hlavnej (motocykla), ale aj jej príslušenstva (technický preukaz a náhradné kľúče), a pokiaľ žalobkyňa toto príslušenstvo motocykla nevrátila žalovanému a neurobia ho ani predmetom petitu žaloby, nerešpektovala synalagmatický záväzok vyplývajúci zo zákona.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. odôvodňujúc, že krajský súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ochranu svojich práv, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Namietala, že hlavné plnenie zo záväzkového vzťahu (motocykel) žalovanému odovzdala a jeho súčasť (technický preukaz), či príslušenstvo (náhradné kľúče) tiež bola ochotná žalovanému vrátiť, ale tento ich odmietol prijať, čo považovala za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi.

Napriek tomu to odvolací súd odmietol akceptovať, preto žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alebo napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

6.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že dovolanie bolo podané včas, oprávnenou osobou, zastúpenou advokátom, spĺňa formálne i obsahové znaky predpísané zákonom (§ 419 a nasl. C.s.p.) a vychádza z prípustného dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.

6.2. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa strane sporu poskytuje v dovolacom konaní, t.j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takýchto dôvodov, ktoré upravujú prípustnosť dovolania, je aj porušenie práva na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní.

8. Najvyšší súd vychádza z predpokladu, že súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový činiteľ. Pre hľadanie práva je vždy nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické, čo však nezbavuje súdy z povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie sporu.

9. V tejto súvislosti treba najprv uviesť, že nastala situácia v konaní pred dovolacím súdom vznikla aj v dôsledku nie celkom presného postupu právneho zástupcu žalobkyne, ktorý neposkytol jej synalagmatickému záväzku zodpovedajúcu ochranu v zmysle ustáleného výkladu ustanovení § 457 a § 560 Občianskeho zákonníka súdnou praxou (R 26/1975, R 1/1979 a pod.), podľa ktorého žalobkyňa už vo svojom žalobnom petite mala vyjadriť synalagmatickú podmienenosť vzájomných plnení, teda aj

svoju pripravenosť a ochotu plniť vo vzťahu k vráteniu technického preukazu, či náhradného kľúča žalovanému. Odvolací súd potom uzavrel, že tento predpoklad úspechu žalobkyne vo veci splnený nebol.

10. Ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka upravuje okrem spôsobu i rozsah povinnosti účastníka neplatnej alebo zrušenej zmluvy na vrátenie vzájomného plnenia a uplatní sa v prípade, že na základe obojstranne zaväzujúcej zmluvy si obidve strany plnili. Typicky obojstranne zaväzujúcou zmluvou je kúpna zmluva, kedy práva a povinnosti obidvoch účastníkov zmluvy sú vzájomne podmienené a rovnako tak sú vzájomne podmienené ich nároky na vrátenie už prijatých plnení, ak je ich zmluva neplatná, alebo bola zrušená. Obidve zmluvné strany sú zároveň povinným i oprávneným z právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia získaného plnením podľa neplatnej, či zrušenej zmluvy. Ide o ich synalagmatické práva v zmysle § 560 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak si majú zo zmluvy plniť účastníci navzájom, môže sa domáhať splnenia záväzku len ten, kto sám splnil svoj záväzok skôr, alebo preukáže pripravenosť ho splniť. Rozdiel oproti § 457 Občianskeho zákonníka je v tom, že ak ide o vrátenie plnenia z neplatnej alebo zrušenej zmluvy, nie je synalagmatický vzťah založený zmluvou, ako je tomu tak v § 560 Občianskeho zákonníka, ale vyplýva priamo zo zákona (R 22/1983 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

11. Uvedeným nasledujúcim názorom najvyšší súd nepopiera doterajší ustálený výklad vysporiadania synalagmatického vzťahu podľa ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka; principiálne nie je na všeobecnom princípe vzájomného vrátenia zmluvného plnenia už v žalobnom návrhu (petite) nič závadného. K výkladu daného pravidla však nemožno pristupovať mechanicky (formalisticky), bez zohľadnenia konkrétnych okolností súdnej veci. Zároveň je potrebné vyjsť zo všeobecných východísk teraz účinného Civilného sporového poriadku (čl. 2, čl. 6) a základných východísk výkladu noriem občianskeho práva vyplývajúcich z ustanovenia § 35 Občianskeho zákonníka, a to všetko v zhode s ústavným poriadkom, v súlade s dobrými mravmi a spravodlivosťou. Je totiž žiaduce, v medziach žalobného petitu (za predpokladu, že sa to dá podľa ustanovenia § 216 C.s.p.), napraviť protiprávny stav ako celok, súd preto tiež pri posudzovaní povinnosti vrátenia plnenia musí zvážiť efektívnosť a zmysel jednotlivých krokov, ktoré od účastníka pre naplnenie daného účelu vyžaduje. Uvedené výkladové pravidlá krajský súd svojimi zjednodušenými právnymi závermi podľa najvyššieho súdu nedodrжал, čím neprípustne porušil právo žalobkyne, ako slabšej strany, spotrebiteľky, na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka vyjadruje všeobecnú povinnosť účastníkov zmluvy, ktorá bola zrušená, vrátiť si všetko, čo dostali. Ide teda o stanovenie vzájomnej povinnosti. V súdnej veci by to znamenalo, že žalovanému má byť vrátený motocykel (čo žalobkyňa splnila) s technickým preukazom a náhradnými kľúčmi (čo žalobkyňa nespĺnila, ale bola ochotná to splniť) a žalobkyni vrátená finančná čiastka, zodpovedajúca zaplatenej kúpnej cene (čo žalovaný nespĺnil, lebo namietal zákonnosť zrušenia kúpnej zmluvy, z čoho logicky vyplynulo, že odmietol prevziať technický preukaz a náhradné kľúče). Aj preto nemožno súhlasiť s názorom krajského súdu, že ponúknutím plnenia žalobkyňou žalovanému v odvolacom konaní (vrátiť technický preukaz a náhradné kľúče) nenastali účinky splnenia jej záväzku vrátením predmetu kúpy (skútra), lebo technický preukaz, aj keď je súčasťou motocykla, ku ktorému bol vyhotovený a vydaný, nie je spôsobilým predmetom zádržného práva v zmysle ustanovenia § 151s a nasl. Občianskeho zákonníka a ani nemá vlastnú úžitkovú hodnotu; má ju len v spojení s motocyklom, ktorého sa dotýka a ku ktorému bol vystavený (vydaný); rovnaký záver platí aj pre náhradný kľúč.

13. Najvyšší súd má za to, že žalobkyňou prejavovaná pripravenosť a ochota vrátiť žalovanému okrem už vrátenej veci aj jej príslušenstvo (súčasť), je predpokladom úspechu žaloby o vrátenie kúpnej ceny v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka.

14. Najvyšší súd potom uzatvára, že rozsudkom krajského súdu došlo k nesprávnej aplikácii kogentnej normy (§ 457 Občianskeho zákonníka), ktorou bolo porušené právo žalobkyne na súdnu ochranu a spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň tak bol naplnený

dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

15. Z uvedených dôvodov bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec sa mu vrátila na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 449 ods. 1 C.s.p.).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.